

Nyt on virkistysviikon aika

Tule viettämään tosi virkistävä loma hyvässä hoidossa edulliseen pakettihintaan. Ikaalisten Terveyskylpylässä saat 700 mk:lla viikon loman puolihoitoineen, johon kuuluu majoitus 2-hengen huoneessa, aamiainen, lounas tai päivällinen, aamu-uinti ja sauna uunteineen vaikka joka päivä sekä oman kuntosi mukaan laadittu hoito-ohjelma.

Lisämaksu 1-hengen huoneesta on 25 mk/vrk.

Soittele tai kirjoita ja kysy lisää (muistakin lomamahdollisuuksista)

Tervetuloa lomalle!

Ikaalisten Terveyskylpylä

39510 Ikaalinen 2
Puhelin 933-60451 vaihde
Telex 22-468 kyly sf

TSI-lehti

n:o 2-77

juhla-julkaisu

40 **1937-1977**
vuotta

TAMPEREEN SEUDUN INVALIDIT_{ry}

Lukijalle

Neljäkymmentä vuotta jatkunut yhdistyksemme toiminta olisi toki ansainnut laajemmankin teoksen merkkipäiväkseen. Emme kuitenkaan katsoneet sitä välttämättömäksi vaan tyydyimme tähän oman lehtemme juhlaulkaisuun, jonka sivuille on koottu eräänlainen läpileikkaus yhdistyksemme toiminnasta. Samalla tämä on kunnianosoitus kaikille niille jäsenillemme, jotka vaikeista vammoista huolimatta ovat tehneet pyyteetöntä ja arvokasta työtä kohtalotovereittensa hyväksi. He ovat vuosikymmenien aikana löytäneet tiensä: Auta itse itseäsi, niin sinuakin autetaan. Tämä on se henkinen perinne, jonka varassa Tampereen Seudun Invalidit r.y. on toiminut ja toivomme tämän ajatuksen välittyvän näiltä sivuilta jokaiselle lukijalle.

Johtokunta

Johtokunta 40-vuotisjuhlan perhekuvasa. Vasemmalta: Irma Aittokallio, Risto Akkanen, Matti Kallio, Aili Lappalainen, Reijo Lehtimäki, Paula Holm, Hannu Sallinen, Esko Koronen, Mauno Sillman ja Pekka Ruoholahti

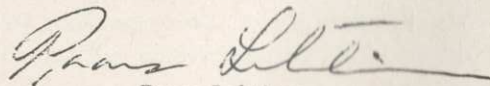
Kaupungin tervehdys

Ihminen on olemukseltaan perin korkeatasoinen olento, ja on myös melko arka vammautumaan. Vamma voi aiheutua jo ennen syntymää. Syntymässä tai sen jälkeen aiheuttajia on kovin runsaasti. Niinpä vammautumista meissä on enemmän kuin luulemmekaan. Silloin kun vamma on aiheuttamassa toiminnallisen haitan, puhumme tavallisesti invalidista. Tapa suhtautua invalideihin on ollut ajan saatossa kovin monimuotoista. Varsinkin ns. siviili-invalidit ovat olleet kaltoin kohdeltuja. Vasta hyvin vähän aikaa on suoritettu toimenpiteitä, joilla heidän elämäänsä on helpotettu, mm. lainsäädännön kautta. Vielä 30-luvulta löytyy esimerkkejä, joita emme tänään voisi todeksi uskoa. Se, että muutos on todellinen, johtuu varmuudella siitä, että invalidit alkoivat itse ajaa asioitaan, he yhdistyivät. Liikkeellelähtö on ollut moniosaista, mutta kuitenkin edistys on ollut jatkuva. Mitä sitten tulee invalidien toimintaan Tampereella, on mieluisaa todeta, että paljon on saatu aikaan. Työ ei ole ollut helppoa, varsinkin taloudelliset vaikeudet ovat aina olleet lähellä ja riskejä on otettu. Olen ilolla merkinnyt sen optimismin, joka aina on ollut nähtävissä. Työtä ei ole tehty valituksin vaan tavoittein.

Nykyinen rahan kireys lyö merkkinsä myös invalidien työhön ja tavoitteisiin. Ei saada valmiiksi odotettussa ajassa, mutta onneksi paljon on myös valmiina ja mikä parasta yhteiskunnan yleiset palvelut antavat ns. perusturvan, jotenka masennukseen ei sittenkään ole syytä.

Puolestani ja kaupunkiyhteisön puolesta esitän onnittelut ja kiitokset Tampereen Seudun Invalidit-yhdistykselle sen täyttäessä 40 vuotta toivoen työllenne menestyksellistä jatkoa.

Paavo Lehtinen

Invalidiliitto r.y:n tervehdys

Vuonna 1937 toimintansa aloittanut Tampereen Seudun Invalidit r.y. oli mukana perustamassa Invalidiliittoa vuonna 1938. Sen osallistuminen liiton päättävien ja toimeenpanevien elinten työhön on siitä pitäen jatkunut kiinteänä. Yhdistyksen jäsenistö on myös aina ollut kantajoukkona mukana liiton yhteisissä tilaisuuksissa.

Liiton perustamisen yhteydessä määriteltiin jäsenistön tahdon mukaisesti toiminnan päämäärät. Etualalle nousi kaksi tehtävää. Ensimmäisenä niistä on mainittava liiton pyrkimykset saada aikaan vammaisia koskeva erityislainsäädäntö sekä sitä toteuttavat laitokset ja organisaatiot. Jo tällöin katsottiin, että liiton oli osallistuttava omakohtaisesti vammaisten kuntoutuksessa tarvittavien toimintayksiköiden perustamiseen sekä niiden työn ohjaamiseen ja kehittämiseen. Toisena tärkeänä tehtävänä oli liiton järjestövoiman lisääminen. Tässä yhteydessä katsottiin välttämättömäksi myös jäsenistön kouluttaminen. Se suunnattiin toisaalta järjestölliseen koulutukseen, toisaalta invalidihuollon ja vammaisten kuntoutuksen perusasioiden valaistamiseen. Alunperin asetettiin toiminnan pohjaksi kaikkien vammaisten asioiden ajaminen.

Vuonna 1946 säädetyin invalidihuoltolain ja Invalidiliiton toimintaperiaatteet olivat yhdensuuntaisia. Niiden ydinajatuksukset ovat edelleenkin käyttökelpoisia, mutta näkemysten ja toimintakentän laajentumista on toki tapahtunut. Uutena ajatuskulkuna voi mainita vammaisten kuntoutuksen tavoitteiden siirtymisen alkuaikana keskeisestä työhönkuntouttamisesta painottamaan vammaisten yleisten toimimis-, liikkumis- ja osallistumismahdollisuuksien merkitystä. Toisaalta on nähty, ettei kuntoutus voi tarkoittaa pelkästään vammaisiin kohdistuvia toimenpiteitä, vaan myös ympäristöä on suunniteltava ja rakennettava heidän edellytystensä mukaisesti. Kaikenkaikkiaan on siis kysymys vammaisten yhdenvertaisuudesta toisiin ihmisiin nähden.

Uusien katsomusten myötä on vammaisten paikallisyhdistysten toiminta saanut uutta merkitystä. Varsinkin suurissa väestökeskuksissa, kuten juuri Tampereella, yhdistyksen vammaisten etuja valvovan silmän tulisi nähdä kaikille ja toimivan käden ulottua mitä erilaisimpiin asioihin yhdyskuntasuunnittelusta ja rakentamisesta vaikeavammaisten erityiskysymyksiin ja tehokkaaseen neuvontatoimintaan saakka. Aikamme siis asettaa niin Invalidiliitolle kuin sen jäsenyhdistyksille voimakkaan haasteen, johon meidän on pyrittävä vastaamaan.

Tampereen Seudun Invalidit r.y:n toiminta on kuluneiden neljän vuosikymmenen aikana ollut vilkasta ja tuloksellista. Se on myös ollut vahvana tukena liiton toiminnalle. Tämän takia minulle on erittäin mieltä esittää juhlivalle yhdistykselle Invalidiliiton parhaat onnittelet ja menestyksen toivotukset.

Aimo O. Aaltonen

Aimo O. Aaltonen

Loma-71-näyttelyssä tuotiin esille liikuntaesteitä. Esittelijöinä ent. toiminnanjohtaja Ensio Jortikka, hankintapäällikkö Arvo Riitamo ja koululainen Päivi Kallio

Toimisto palvelee

Toimistonhoitaja Eino Sandell, sivustatuki Hilda Sandell ja asiakkaina perustajajäsen Matti Kuivanen ja Kauko Kaunisto vanhassa toimistossa

toiminnanjohtaja Keijo Riihonen ja toimistoapulainen Rauha Kiviaho nykyisessä toimistossa

Orkesteri ja kuoro ovat esiintyneet jo yhdistyksen 20-vuotisjuhlassa ja kukkia on ansaitusti saanut kuoron ja orkesterin perustaja ja pitkäaikainen johtaja Into Lähteenmäki.

Nykyinen Laulu- ja Soittoryhmä harjoittelee 40-vuotisjuhlaa varten. Kuoroa johtaa Heikki Saarilahti ja orkesteria Esko Lilja

Katsaus Tampereen Seudun Invalidit r.y:n 40-vuotistaipaleeseen

Perhekeskeisestä hyväntekeväisyydestä omavastuiseen toimintaan

Yhdistyksen perustamisen aikoina elettiin maassamme kolmekymmentäluvun alussa olleiden pulavuosien jälkeistä hidasta henkistä ja taloudellista nousukautta. Voimassaolevat vaivahoidon asetukset antoivat jonkinlaisen turvan raajarikoille. Lakisääteisen huoltotyön rinnalla toimi joitakin inhimilliseen hyvyteen ja lähimmäisyydenrakkauteen perustuvia yhdistyksiä, jotka osaltaan auttoivat vaikeassa asemassa olevia raajarikkoja. Invalidit eivät olleet ihmisinä tasaveroisia muihin kansalaisiin nähden, vaan heitä vieroksuttiin ja työn saanti osoittautui monen kohdalla vaikeaksi. Ne invalidit, jotka olivat kiinnostuneet yhdistyksen perustamisesta, olivat itse kohtalaisen hyvin toimeentulevia, erilaisiin ammattijärjestöihin kuuluvina perehtyneet yhteistyön tarkoituksenmukaisuuteen ja lisäksi he olivat henkisesti voimakkaina ja lahjakkaina persoonallisuuksina voittaneet vammansa aiheuttamat vaikeudet. He halusivat nyt olla kokoamassa muita invalideja omaan järjestöön ja tätä kautta auttaa ja rohkaista osatovereitaan sijoittumaan yhteiskuntaan. Tässä mielessä kokoontui 7 invalidia ja 3 muuta henkilöä Tampereen kaupungintalolle ja neuvottelun tuloksena perustettiin 12.04. 1937 Tampereen Raajarikkoyhdistys r.y. Tästä sai alkunsa Suomen ensimmäinen vapaaehtoista invalidien huoltotyötä tekevä invalidien oma yhdistys, jonka nimeksi pari vuotta myöhemmin tuli Tampereen Seudun Invalidit r.y.

Kaiken järjestötyön perustana on kuitenkin valistunut jäsenistö. Heti alkuun käynnistettiin jäsenhankinta. Yhdistyksestä ilmoiteltiin lehdistössä ja käytiin kodeissa kertomassa toiminnasta. Vuoden lopulla oli jäseniä lähes sata. Heti seuraavan vuoden alussa aloitti toimintansa opintokerho, jossa opiskeltiin yhteiskuntaoppia ja järjestötietoutta. Määrätietoisen opiskelun ohella oli myös vapaaehtoista harrastustoimintaa. Kokoonnuttiin käsityöiltoihin keskustelemaan, järjestettiin illanviettoja ja yhteiset juhlat, varsinkin joulujuhla, kokosi kaikki jäsenet ja heidän perheensä yhdeksi suurperheeksi, jossa vallitsi läheinen ilmapiiri.

Aluksi kokoonnuttiin kodeissa ja joissakin yleisissä tiloissa. Vähitellen heräsi ajatus oman huoneuston saamisesta. Muita säännöllisiä rahatuloloja ei ollut kuin Tampereen kaupungin heti yhdistyksen perustamisesta lähtien myöntämä toiminta-avustus. Yllättävän nopeasti eli v 1939 osti yhdistys Kuninkaankatu 36:ssa sijaitsevan huoneuston, josta tuli koko toiminnan keskus.

Jäsenistön keskuudessa koettiin voimakkaasti, että jotain näkyvää oli saatu aikaan ja toiminta lujittui entisestään. Oma toimisto alkoi palvella kahtena iltana viikossa opastus- ja neuvontatyössä. Taloudellista asemaa parannettiin myyjäisillä, keräyksillä ja arpajaisilla. Valistustyötä tehtiin ei ainoastaan omassa joukossa vaan myöskin suuren yleisön keskuudessa, järjestämällä juhla- ja esitelmätilaisuuksia sekä sanomalehdistön välityksellä.

Invalidien yhdistyksen perustaminen Tampereelle ei suinkaan ollut mikään yksittäisilmiö, vaan v 1937 perustettiin 7 vastaavanlaista yhdistystä eri puolille maata. Vähitellen kypsyi ajatus yhteisestä keskusliitosta ja kun 16.1.1938 perustettiin nykyinen Invalidiliitto r.y. oli Tampereen Seudun Invalidit r.y., yksi liiton yhdeksästä perustajayhdistyksestä.

Keskusliitto oli virikkeiden antaja ja yhdysside paikallisten yhdistysten välillä ja ennenkaikkea henkinen ja monesti myös taloudellinen tuki alkuvaikeuksissa olevien jäsenyhdistysten toiminnalle. Liiton toimesta perustetut aikakauslehti Suomen Invalidi ja jäsenlehti Invalidityö levittivät tietoja invalideja koskevista asioista hyvin laajalle. Lehtien levikkityössä olivat yhdistykset ratkaisevasti mukana.

Vaikka invalidiyhdistykset olivatkin syntyneet yleisen ajattelutavan mukaisesti ns. hyväntekeväisyysajatuksen pohjalla niin kanssakäyminen sisaryhdistysten kanssa, valistustyö jäsenistön keskuudessa ja invalidien omissa julkaisuissa käytyjen keskustelujen tuloksena muotoutui vähitellen kaikkien Invalidiliitto r.y:n alaisten jäsenyhdistysten toimintaperiaatteeksi käsite: INVALIDIEN OMATOIMISUUS

Tämän yksilön vastuun korostamisen pohjalla luotiin invalidiyhdistysten toimintatavoitteeksi seuraava ohjelma:

- toimia henkisesti terveiden invalidien yhdyssiteenä toimialueellaan
- valistus- ja kasvatustyön avulla kohottaa invalidien henkistä tasoa ja yhteiskunnallista vastuuntunnetta
- herättää invalideissa harrastusta omatoimisuuteen ja edistää heidän tähän tähtääviä pyrkimyksiään
- kohottaa invalidien ammattitaitoa ja tukea heidän työhönsijoituspyrkimyksiään ja parantaa heidän työ- ja palkkaolojaan
- avustaa ja opastaa invalidien laki-, talous- ym. asioiden hoitamisessa valtiolisissa ja kunnallisissa virastoissa ym.
- mahdollisuuksien mukaan antaa raha-, vaate-, ym. avustusta työttömyyden tai muun voittamattoman vaikeuden vuoksi tilapäiseen puutteeseen joutuneille invalideille ja heidän perheilleen
- yleensä toimia kaikin laillisin keinoin invalidien henkisen tason kohottamiseksi ja toimeentulomahdollisuuksien helpottamiseksi.

Edellämainittu ohjelma oli se perusrunko, jonka ympärille koko myöhempi toiminta on rakentunut ja omatoimisuus oli se terve periaate, jonka varassa lähdettiin määrätietoisesti kehittämään yhdistyksien vastaista toimintaa.

Sotavuosien vaikeuksista lakisääteiseen ivalidihooltoon

Hyvään alkuun päässeen yhdistyksen toimintaan toi alkanut sota uusia ongelmia. Invalidien määrä lisääntyi, sillä myöskin sotainvalidien huolto tuli yhdistyksen hoidettavaksi. Heitä varten järjestettiin värjäys-, huonekalujen kiillotus- ja maalauskursseja ja hoidettiin työhön sijoitusta. Myöhemmin sotainvalidien asiat siirtyivät heidän omien järjestöjensä hoidettavaksi.

Vaikka sota-aika ja sitä seurannut pulakausi koettiinkin taloudellisesti vaikeana, niin kuitenkin juuri näinä vuosina elettiin henkisten toimintamuotojen nousukautta. Opintokerhoto ja osanottajamäärä lisääntyi. Opiskelua täydensi liiton järjestämät opinto- ja luentopäivät, joilla aina oli runsaasti jäseniä mukana. Yhdistykseen tilattiin erilaisia sanomalehtiä ja kerhohuoneeseen kokoonnuttiiin tekemään käsityöitä ja keskustelemaan yleisistä asioista, ja mielialaa pidettiin korkealla ns. viihdeiltojen avulla. Syntyi laulu-, ohjelma- ja musiikkiryhmiä, jotka olivat alkuna myöhemmin perustetuille kuorolle ja orkesterille.

Toimistosta alettiin koota tilastoa Tampereen ja lähiympäristön invalideista. Varsinaisen huoltoavun tarvitsijoita tuli yhdistyksen tietoon paljon enemmän mitä oli voitu ajatellakaan. Perustettiin kummikerho, joka huolehti kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien auttamisesta ja kokosi vaatteita sodasta kärsimään joutuneille invalideille ja heidän perheilleen. Samanaikaisesti haettiin keinoja ei ainoastaan yhdistyksen vaan kaikkien invalidien aseman parantamiseksi. Yhdistyksen toimesta tehtiin aloitteita verotukseen liittyvistä asioista, linja-autojen alennuslipuista, avustettiin työpaikkojen saannissa sekä proteesien ja muiden apuvälineiden hankkimisessa.

Yhdistys oli myös itse invalidien työllistäjä ja kouluttaja, sillä v 1941 perustettiin oppilasompelimo, jonka tarkoituksena oli kouluttaa ammattitaitoisia työntekijöitä ja olla tulolähteenä muun toiminnan tukemiseksi. Liiketoiminta ulottui myös muille alueille. Helsingissä toimineen Invalidien Kivihioimo Oy:n tuotteita markkinoitiin Tampereella ja lähiympäristössä. Miehiä varten perustettiin v 1944 Invalidien Jalkinen Oy, jossa oli sekä kenkäkauppa että suutarinverstaas. Kaikki em. liikeyritykset lopetettiin 50-luvulla, koska invalidien ammattikoulutus tapahtui jo liiton omistamissa laitoksissa ja työhön sijoituksen hoito oli siirtynyt kaupungin työvoimaviranomaisille. Yhdistyksen toimesta alettiin nyt kehittää suojatyötoimintaa, jolla edelleenkin on tärkeä merkitys invalidien työllistäjänä.

Myös invalidien erikoistarpeita vastaava kesävirikystoiminta sai sotavuosina alkunsa, sillä v 1942 vuokrattiin Ylöjärveltä huvila jäsenistön käyttöön. Tämä mahdollisti invalideille sopivien urheilulajien harrastamisen ja v 1945 pidettiin Tampereella ensimmäiset invalidiyhdistysten väliset uintikilpailut, jotka olivat alkuna nykypäivien laajamittaiselle kuntourheilulle.

Sodan jälkeen seurannut koko sosiaalisen toiminnan laajeneminen on eräs suomalaisen yhteiskunnan tunnetuimpia ilmiöitä. Sotainvalidien kohdalla oivallettiin ammattikoulutuksen välttämättömyys. Lyhytaikaisista kursseista kasvoi erityisammattioppilaitoksissa tapahtuva invalidien ammattikoulutus ja tätä kautta tuli kaikkien invalidien asia koko kansan tietoisuuteen. Tosin jo v 1942 oli annettu laki sotainvalidien työhuollosta, mutta v 1946 annettiin kaikkia invalideja koskeva invalidihoitolaki, joka rakentuu invalidin oman yrittämisen

varaana, ja asettaa tavoitteeksi yksilön suorituskyvyn parantamisen. Invalidihuoltolain perusteella valtio kustantaa invalidille kuntoutuksen, koulutuksen ja muut toimenpiteet, joilla hänet saatetaan työ- ja ansiokykyiseksi. Tämän lain perusajatus on sama, mikä oli määritelty invalidiyhdistysten toimintaohjelmassa jo kolmekymmentäluvulla, ja invalidihuoltolain voimaantulo antoi yhä enemmän itseluottamusta myös Tampereen yhdistyksen toiminnalle.

Tapahtumarikkaita vuosia kohti nykypäiviin

Neljäkymmentäluvun lopulla tapahtuneen koko yhteiskunnan demokratisoitumisen yhteydessä kehittynyt invalidimyönteinen ajattelutapa, antoi uutta rohkeutta yhdistyksen toimintaan. Jäsenmäärä oli lisääntynyt liki tuhanteen ja tämä osoittaa, että yhä useammat invalidit hakeutuivat omaan järjestöön. Annettu invalidihuoltolaki ei suinkaan tehnyt vapaaehtoista työtä tarpeettomaksi, vaan yhdistyksen toiminta suuntautui nyt invalidien ohjaamiseen invalidihuoltolain piiriin. Tämä asetti toimistohenkilökunnalle omat vaatimuksensa. Tässä työssä oli nyt v 1943 toimistonhoitajaksi tullut, yhdistyksen perustajajäsen Eino Sandell, jonka monipuolinen asiantuntemus ja sydämellinen olemus loi myönteisen ilmapiirin toimistoon, niin että siellä oli hyvä asioida. Tätä perinettä on pyritty vaalimaan näihin päiviin asti. Jäsenmäärän lisääntyminen toi erikoisesti hankintatyössä lisätehtäviä ja v 1951 palkattiin osapäiväapulainen. Siitä alkaen on toimistossa ollut kaksi ja tilapäisesti useampikin työntekijä. Palvelu tehostui entisestään, kun v 1965 valmistui nykyinen huoneusto, jossa toimiston lisäksi on ajanmukaiset kerhotilat. Uusissa tiloissa pääsi alkamaan myös Tampereen ensimmäinen CP-lasten kansakoulu.

Alkuaikoina kaikki osallistuivat kaikkeen, mutta ajan kuluessa harrastustoiminta laajeni ja sai uusia muotoja varsinkin sen jälkeen kun kerhojen ohjaus siirtyi Tampereen Työväenopiston ja Ahjolan kansalaisopiston alaisuuteen. Varsinainen opintokerho-opiskelu loppui vähitellen jatkuen yhteiskunnallisena keskustelukerhona. Yhdistyksen toimesta on kuitenkin invalideja koskevan lainsäädännön kehitystä ja muita ajankohtaisia aiheita tuotu jatkuvasti esille erilaisien kurssien, juhlien ja kokousten yhteydessä. Tiedotustoimintaa jäsenistön keskuudessa on hoitanut jäsenlehti Invalidityö, paikallinen sanomalehdistö, kiertokirjeet ja v 1970 lähtien em. lisäksi oma jäsenlehti TSI. Näkyvin tilaisuus yleisön keskuudessa on ollut v 1945 aloitettu invalidipäivän juhla, joka viime vuosina on usein järjestetty teatteriesitysten yhteyteen. Yhdistyksellä on ollut myöskin Tampereen Lomanäyttelyssä oma osasto, jossa on tuotu esille mm. liikuntavammaisten ongelmia.

Melkein kaikkien juhlien ja kokousten ohjelmaan on aina kuulunut jäsenten musiikkiesitykset. Harrastus vakiintui, kun v 1949 perustettiin orkesteri ja vuotta myöhemmin kuoro, joiden toiminta sai heti myönteistä huomiota osakseen. Niiden taiteellisuus ja monipuolisuus arvostettiin korkealle. Mukana oli useita ammattimuusikoita ja jäsenet saivat opiskella Tampereen Musiikkiopistossa 50 %:n alennuksella. Tätä etuutta käytettiin hyväksi. Ei ihme, että kuoro, orkesteri ja niiden jäsenistä muodostetut ryhmät ja yksittäiset esiintyjät ovat saaneet

lukuisia palkintoja henkisissä kilpailuissa. Musiikkiryhmien jäsenet ovat suurimalta osaltaan vastanneet melkein kaikkien yhdistyksessä pidettyjen juhlien muustakin ohjelmasta. Järjestämällä illanviettoja, kirkkoiltoja ja yhteisesityksiä toisten kuorojen ja orkestereiden kanssa, sekä vierailamalla sairaaloissa ja muiden järjestöjen tilaisuuksissa on yhdistyksen musiikkitoiminta tehnyt merkittävällä tavalla invalidien asiaa tunnetuksi.

Kaikkien harrastuspiirien toiminta on omalla tavallaan ollut myös tukemassa yhdistyksen taloutta. Lukemattomissa yhteisissä käsityöilloissa ja kotityönä on valmistettu, useimmiten lahjaksi saaduista tarvikkeista, käsitöitä perinteellisiin itsenäisyyspäivän myyjäisiin, joissa toimeliaat naiset kahvipannuineen ovat olleet se taustatuki, jonka varassa moni asia on hoidettu. Kummikerho huolehti huoltoavun toimittamisesta vaikeimpana pula-aikana, naistoimikunta hankki liinavaatteita kesäkodille ja nykyisin ystäväpiiriin toimesta käydään tervehtimässä yksinäishenkilöitä. Myyjäisten järjestelyn on vuodesta 1958 lähtien hoitanut askartelukerho, jossa pätevien ohjaajien opastuksella on valmistettu mitä erilaisempia esineitä sekä kerholaisille itselleen että myyjäisiä varten. Joitakin vuosia toimi invalidilasten kerho, jonka jäseniä on mukana nykyisessä nuorisosaostossa. Lyhyempiä aikoja ovat toimineet hengellinen jaosto ja vaikeavammaisten ryhmä, joiden jäsenet ovat nyt mukana muussa toiminnassa. Uusimpia harrastuksia on Canastapeli, jonka puitteissa on tehty kilpailumatkoja Ruotsiin asti, ja eläkeläisten kerho on ollut vuosikautia se viisaitten ”nuorten” ryhmä, jonka muistelmia ja neuvoja koko yhdistysväki on kunnioittavasti kuunnellut.

Varsinainen huoltoavun antaminen alkoi rajoittua tilapäisiin avustuksiin ja runsaimmin tämä on tapahtunut joulupakettien ja ilmaislomien muodossa. Kesävirikistyksen merkitys oivallettiin invalidien yleiskunnan ja mielenterveyden edistäjänä heti, kun jäsenistön käyttöön oli vuokrattu huvila v 1942. Vuokratiloista siirryttiin Hämeenkyrön Työläjärven rannalle, josta v 1948 ostettiin palsta omaa kesäkotia varten. Sinne rakennettiin päärakennus, sauna ja majoitus-tilat 50 hengelle. Paikka ei kuitenkaan osoittautunut sopivaksi ja v 1953 ostettiin nykyinen kesäkotikoti Aitoranta, jonka rakentaminen ja kunnossapito on ollut yhdistyksen talkoohengen todellinen voimanäyte. Tontilla oli ennestään kaksi huvilarakennusta ja sauna. Ripeän toiminnan ansiosta valmistui v 1956 uusi päärakennus, jossa on keittiötilat, noin 100 hengen ruokasali ja majoitus-tilat noin 60–70 hengelle. Aitorannasta alkoi muodostua vilkkaasti toimiva invalidien lomakeskus, jossa erilaisilla leireillä on ollut keskeinen asemansa. Toiminnan laajenemiseen vaikutti hyvän kaivoveden saaminen ja kesäkodin sähköistäminen, jotka oleellisesti muuttivat toimintamahdollisuuksia ja lisäsivät turvallisuutta. Rakennustyö jatkui edelleen ja v 1964 valmistui sauna, joka on suunniteltu vaikeavammaisten käyttöön soveltuvaksi niin kuin v 1972 valmistuneet viisi kahden perheen lomamökkiä ja kioski-kahvio.

Urheilua oli harrastettu jo yhdistyksen perustamisesta lähtien ja kesäkotikoti antoi siihen omat mahdollisuutensa. Järjestettiin ajanvietteluontoisia kilpailuja, joihin jokaisen ”täytyi” osallistua. Perinteelliseksi ovat muodostuneet Aitorannan kisat ja juhannuksen cup-ottelut. Invalidiurheilu on kuntoa edistävänä ja vireyttä antavana laajentunut kansainväliselle tasolle asti. Yhdistyksen jäsenet ovat menestyksellisesti osallistuneet sekä valtakunnallisiin että kansainvälisiin kil-

pailuihin. Arvokkaimpina saavutuksena voidaan pitää invalidien olympialaisista saatuja kultamitaleja, joita Tampereelle on tullut useita. Kuntourheilun edistämiseksi v 1964 perustetun Suomen Invalidien Urheiluliiton johtokunnassa on aina ollut yhdistyksestä edustus. Viime vuosina on istumentopallo koonnut lukuisan määrän harrastajia viikottaisiin peli-iltoihin. Näissä lajeissa on sekä naiset että miehet voittaneet lukuisia Suomen- ja Pohjoismaisia mestaruuksia. Varsinaista henkilökohtaista kuntoutusta on hoitanut v 1962 aloitettu lääkintävoimistelijan ohjaama kuntovoimistelu, samoin ohjattu uimahallin käyttömahdollisuus.

Invalidien Urheilupäivät, samoin eri puolilla maata vuodesta 1939 lähtien pidetyt Invalidien Retkeilypäivät ovat aina koonneet suuren jäsenjoukon liikkeelle. Yhdessä matkustaminen on antanut tiettyä turvallisuutta, sillä yhdessä on huolehdittu aina jokaisesta mukanaolijasta. Vierailut kesäkodeille ja kanssakäymiset eri sisaryhdistysten kanssa erilaisine kilpailuineen on ollut antoisaa ja kansainvälistä kosketusta on saatu v 1939 lähtien Invalidien Pohjoismaisissa Konferensseissa. Matkustaminen on viime vuosina vilkastunut ja yhdistyksen toimesta on järjestetty matkoja paitsi kotimaahan, myös pohjoismaihin, Saksaan ja Neuvostoliittoon.

Invaliditeetti koskettaa nykyisin melkein jokaista kansalaista hänen lähiympäristössään. Siksi invalidiryhmän tai yksityisen invalidin osallistuminen yhteiskunnan toimintaan, ei herätä samaa huomiota kuin ennen. Invalidit ovat lähteneet liikkeelle kohottamaan ihmisarvoa henkisellä tasolla ja opettaneet kanssaihmiset sopeutumaan heihin. Sopeutuminen on kuitenkin aina molemminpuolista ja hyvällä syyllä voidaankin tänä päivänä kysyä: Kuka on invalidi.

Yhdistys tänään

Tampereen Seudun Invalidit r.y. on 40-vuoden aikana kulkenut koko yhteiskunnan mukana raajarikkoisuudesta invalidihuollon kautta nykypäivien vammaisjärjestöksi, jonka tehtävänä on edelleenkin yksityisen ihmisen kasvattaminen tai niin kuin nykyisin sanotaan henkinen sopeuttaminen. Tätä työtä tehdään edelleenkin parhaiten, yhteiskunnan monipuolisten palvelujen ohessa, ihmisten välisenä kanssakäymisenä, joka tapahtuu vammaisjärjestön puitteissa. Aikamme ihmiseltä vaaditaan suuria ponnistuksia kiireisessä työelämässä ja vammaiset joutuvat käyttämään kaikki voimansa pysyäkseen mukana. Tässä on apuna kuntoutustyö ja kuntourheilu, jotka ovat kehittyneet hyvin monipuolisiksi. Vammaisuuden aiheuttamien erityistarpeiden vuoksi on loma- ja virkistyspaikkoja, joissa vammaisen ongelmat ovat vähäisemmät kuin yleisissä lomakeskuksissa. Yhteiset retket ja matkat mahdollistavat aremmankin vammaisen liikkeellelähden kotiympäristön ulkopuolelle. Jatkuvasti tulee uusia

vammaisia, jotka tarvitsevat ohjausta ja neuvontaa lakisääteisten asioiden hoitamisessa. Ennenkaikeksi vammaisen tarvitsee lähelleen ymmärtäviä ystäviä, joiden avulla voi kasvaa vammansa yli, ei ainoastaan vammaisjärjestön, vaan koko yhteiskunnan toimivaksi jäseneksi.

Kaikki edellämäinittu on sitä nykypäivien omatoimista vammaistyötä, jota ei koskaan tehdä yhteiskunnan taholta sillä asiantuntemuksella ja lämmöllä, mitä sitä tehdään vammaisyhdistyksen piirissä. Me tarvitsemme toinen toisiamme, koko yhteiskunta tarvitsee meitä ja tässä mielessä jatkamme edelleen.

Aili Lappalainen

Talkooriemua Aitorannan keväällä

Oppilasompelimon tytöt opettajineen v 1948, vasemmalta: Anja Jortikka, Eeva Niemi, Helvi Koivisto, Annikki Koskinen, Anja Simonen, Inkeri Mattsson, johtaja Torsti ja Toini Lähtenmäki

Näin pääsin alkuun

Anja Jortikka on yksi niistä toimeliaista naisista, joka on ollut yhdistyksen toiminnassa mukana yli kolmekymmentä vuotta. Hän on osallistunut eri harrastuspiireihin, kuulunut kuoroon perustamisesta lähtien ja viettänyt perheensä kanssa kesäkodilla melkein kaikki kesälomat ja vapaa-ajat. Monet ovat ne vaiheet, jotka Anja on elänyt yhdistyksen mukana ja kasvanut tänä aikana arasta nuoresta työstä tasapainoiseksi nykyaikaiseksi naiseksi.

Itumme Anjan kauniissa kodissa. Keltainen ruusu pöydällä luo värikontrastin vihreille huonekaluille ja Anja alkaa kertoa: Vuosi vammautumiseni jälkeen tulin tätini luokse Tampereelle. Tätini oli myöskin vammainen ja tiesi yhdistyksen ompelimesta ja kehotti menemään kysymään työtä. Olin arka, Kyröskoskelta tullut maalaistyttö eikä sitä niin rehellisesti voinut sanoa mistä työstä olisin ollut kiinnostunut, mutta johonkin piti päästä. Siinä sitten mittailin katua toimiston edessä ja pelkäsin mennä sisälle. Vastassa oli silloinen toimistonhoitaja Eino Sandell, jonka isällinen olemus karkoitti pelon ja samana päivänä 7.10.1946 tulin yhdistyksen jäseneksi ja kuukauden kuluttua ompelimoon työhön. Ompelimon johtaja, opettaja Aho oli erittäin vaativa, sillä asiakkaina oli paljon tunnettuja tamperelaisia ja työn piti olla ensiluokkaista. Samaa tiukkaa tahtia jatkoi Ahon jälkeen tullut johtaja Torsti. Siitä pääsin alkuun työelämässä. Ammattitaito antaa ihmiselle varmuuden työssä. Kun ompelimo lopetettiin, tulin nykyiseen työhöni pukutehtaaseen, jossa olen ollut yli kaksikymmentä vuotta. Kun sitä vain yrittää tehdä parhaansa sillä paikalla mihin on joutunut, niin silloin ihminen on onnellinen. Tämän neuvon sain nuorena ompeluoppilaana ja se on ollut hyvä ohje niin yksityiselämässä kuin yhdistykseenkin nähden.

Siinä puhellessa kuluu ilta huomaamatta ja lämmin hymy kasvoillaan kertoo Anja hauskoja muistoja johtokuntatyöstä, retkeilypäiviltä ja monista ystävistä, joita hänellä on vammaisten joukossa ja sanoo lopuksi: Yhdistys on ollut minulle toinen koti, josta olen saanut paljon tukea ja sisältöä elämäni. Olen kiittollinen, että vammastani huolimatta olen voinut tehdä työtä ja elää omin avuin itseensä luottavan ihmisen rikasta elämää.

Maaseutujäsenen puheenvuoro

Kyllähän se ihmiseen jotenkin vaikuttaa, kun parhaassa iässä oleva nuori mies herää jonakin aamuna toinen käsi vempulana ja paikalle kutsuttu lääkäri toteaa yksinkertaisesti: Polio. Pian oli vempulana myös jalat. Siitä alkoi 31 vuotta kestänyt **vaikeasti liikuntavammaisen** taival. Kuntouttamiseni jälkeen sain ammattikoulutuksen Westentissä kultasepäksi. Olen valmistanut eräänlaisena sarjatyönä ns Kangasalan korua, jonka alkuperäismalli on löydetty kotini läheltä suorite-tuista kaivauksista. Lisäksi minulla on yksinoikeus Lehtimiesliiton merkin valmistukseen. Työssäni olen voinut toteuttaa itseäni, sillä harrastan myöskin maalausta ja korujen valmistushan on myöskin luovaa työtä.

Aitorannan vaikeavammaisten leiriltä. Pöydän päässä Arvo Saarinen

Koko elämäni olen asunut maalla. Pyörätuolilla ei kuitenkaan pääse pihapiiriä kauemmaksi. Aina kun lähtee muualle, pitää olla auto ja avustaja eikä se ole aina niin yksinkertaista. Sen vuoksi yhdistys oli minulle vuosikausia jonkinlainen kansalaisvelvollisuus ja maksoin jäsenmaksun pysyäkseen mukana. Sitten pääsin vaikeavammaisten leirille Aitorantaan. Siellä tutustuin toisiin vammaisiin ja nyt olen käynyt kaikissa suuremmissa tilaisuuksissa. Erikoisesti mieltäni on lämmittänyt saamani kutsu yksinäisten joulujuhlaan, jonka nuorisosaasto vuosittain järjestää.

Uskon, että useampia maaseutujäseniä hyödyttäisi päästä joskus viikoksi Aitorantaan. Sitä kautta saa kosketuksen toisiin vammaisiin. Silloin yhdistys tulee läheiseksi ja joukossa on tuttuja, joita on mukava tavata yhdistyksen tilaisuuksissa. Samoin nämä tutut käyvät katsomassa myös kotona. Invalidityö- ja TSI-lehdet luen tarkkaan ja tiedän aina mitä on tekeillä. Ei sitä aina niin keskellä tarvitse jokaisen hyöriä, kyllä sitä voi kauempaakin olla mukana toisten joukossa.

Arvo Saarinen
Kangasala

Uudelle vuosikymmenelle

Arvoisat lukijat

Allekirjoittaneelta on pyydetty tekstiä, jossa ennustaisin näkymiä tulevasta toiminnastamme. Ennustajan työ on aina hieman vaikeata ja toisaalta juuri nykyhetken taloudellisen laman vaivaamassa maailmassa ehkä myös hivenen epäkiittolinen tehtävä. Uskon kuitenkin, että vammaistyöllä lienee jo tämän päivän yhteiskunnassa niin vankat ja perustellut tehtävät, että olisi vaikeata uskoa mihinkään kovin suuriin taka-askeliin. Samoin tiedämme, että vammaisten suhteellinen määrä väestöstämme tulee edelleen kasvamaan. Tämä johtuu tapaturmien lisääntymisestä työssä ja liikenteessä sekä toisaalta lääketieteen voimakkaasta kehitymisestä.

Oman yhdistyksemme piirissä on myös ollut todettavissa, että nuorten vaikeavammaisten määrä joukossamme on voimakkaasti kasvanut samoin kuin maamme yleisen keski-ikäen nousu on toisaalta lisäämässä painetta ja kiinnostusta järjestöömme kohtaan. Edellä kerrottu jo sinänsä antaa osittain sekä suunta- viivoja että tavoitteita toiminnallemme. Samalla joudumme kuitenkin toteamaan, että tulevassa työssämme tarvitsemme varmasti koko yhteiskunnan tukea ja toimenpiteitä. Vaikka maamme sosiaalilainsäädäntöä voidaan jo nykyisellään pitää kohtalaisen hyvätasoisena, olen vakuuttunut, että vammaisjärjestöjen osuutta alansa asiantuntijana tarvitaan ei vain uudella vuosikymmenellä vaan pitkälle tulevaisuuteen. Kuten tiedämme, on koko järjestötoimintamme eräs ajatus ollut, herättää ja osin valvoa, että vammaisten asema tulee huomioiduksi. Näitä on esim. kuntoutus-, koulutus-, asumis- ym palvelut, joista varsin monet on ensin toteutettu järjestövoimalla ja myöhemmin tulleet yleisesti hyväksytyiksi.

Edelleenkin kuljemme vielä esim. yhdyskuntasuunnittelussa lastenkengissä, vaikka kysymyksessä on huomattavan laaja alue. Osoittavathan tutkimukset, että jossain elämänsä vaiheessa lähes joka viides kansalainen on tavalla tai toisella liikuntaesteinen. Olen sitä mieltä, että nämä tosiasiat on huomioitava ennenkuin voimme puhua vammaisystävällisestä yhteiskunnasta. Yhdistyksemme kohdalla vastaavat seikat tulevat varmasti olemaan monimuotoisesti mukana koko alkavan vuosikymmenen ajan ja muodostaa eräänlaisen toimintarungon tuleville sekä liittomme että lähiympäristöömme tehtäville aloitteille.

Juhlavuotemme aikana eli syksyllä 1977 valmistuva Hervannan palvelutalo jo luo toiminnallemme uusia vaatimuksia. Joudumme yhdistyksessä voimakkaasti lisäämään toimintaamme, jotta saamme palvelutaloon sijoitetut jäsenemme vedyksi mukaan yhdistyksen toimintaan, johon heillä kaikilla ei varmasti aikaisemmin ole ollut mahdollisuuksia. Tämän myötä nousee myös esille kuljetuspalvelun kehittäminen toimialueellamme, jossa se vielä hakee omaa rooliaan ja on kohdannut jopa tarpeettomiakin vaikeuksia. Uskon kuitenkin, että yhteistyössä Tampereen Kaupungin ym asiasta kiinnostuneiden kanssa, löydämme oikeat ratkaisut, jotka huomioivat myös tämän palvelun käyttäjäkunnan edut.

Lähi vuosien suuria kysymyksiä täytyy myös olla maaseutujäsenistömme saaminen mukaan toimintaan. Emme voi hyvällä omallatunnolla katsoa heitä silmiin, sillä toimintamme heidän kohdallaan on kovin vähäinen. Toisaalta taloudelliset mahdollisuutemme eivät hyvästä tahdosta huolimatta riitä vallitsevan epäkohdan korjaamiseen. Uskon kuitenkin, että tiivistämällä toimintaamme ja yhteistyötämme ympäristökuntien sekä liittomme kanssa, asia on hoidettavissa.

Lopuksi voinkin todeta, että juuri käyttövarojen niukkuus on asia, joka on aina vaivannut ei vain meidän yhdistystämme vaan yleensä paikallistason toimipisteitä. Tämä luonnollisesti aiheuttaa varsin runsaasti työtä tulevinakin aikoina. Hieman leikillisesti sanottuna; ”ei meidän teho yhteiskunnassa pysty varsin köyhänä edes kerjäämään” ts. kiinteiden tulolähteiden luomiseen on uhrattava entistä enemmän sekä aikaa että tarmoa. On nimittäin tosiasia, että kiinteät tulot myös luovat pohjan ns. ”keikkatulojen” toteuttamiseen.

Mikäli tämä ennusteeni ei kovin pahasti ole mennyt sivuun, voimme vain todeta, että alkavalla uudella vuosikymmenellä on tarjottavana paljon työtä ja tehtäviä. Toisaalta tiedän varmasti, että meillä on joukossamme varsin paljon henkilöitä, jotka uskovat tehtäväämme ja ovat valmiita ponnistelemaan kaikilla tasoilla, jotta työmme jatkuisi ja entisestään kehittyisi koko vammaistyön hyväksi.

Matti Kallio

Tulevaisuus on meidän

Raija-Leena Pelkonen ja Eero Kempe ovat välittömiä nuoria. He ovat aktiivisesti mukana lähinnä nuorisajaostossa, heihin voi luottaa niin kuin koko nuorisajaostoonkin, jos tarvitaan apua missä tahansa yhdistyksen tehtävissä. Raija-Leena on kotoisin Tampereelta, käynyt kansalaiskoulun liikelinjan ja tekee konekirjotustyötä kotona. Tällä tavoin on selvinnyt liikuntavammaisen työhön sijoitus, joka muuten olisi vaatinut erikoiskuljetuksen. Eero on tullut Somerolta, jossa käynyt 5 lk oppikoulua, Kolmirannan kauppakoulun ja on nyt työssä E-Voimassa. He pohtivat yhdistystoimintaa omalta kannaltaan keskustellen:

Raija-Leena: Niin, minähän olen jo ”vanha” yhdistysihminen, jäsenvuosia liki 20. Kuule, saanks mää pian ansiomitalin.

Eero: Nuorisajaostoon kuuluu useita vaikeavammaisista ja kun me kuljetaan yhdessä, niin hollataan toinen toisiamme.

Raija-Leena: Tulee halvemmaksi mennä joukolla ja tulee lähdettyä liikkeelle, kun on auttaja.

Raija-Leena ja Eero LOMA -76 näyttelyn yhdistyksen osaston esittelijöinä

Eero: Ei tämä nuorisajaosto tai yhdistys saa koko elämä olla, vaikka siellä onkin hyviä kavereita ja aina on vastahankoja, ettei pääse lukkiintumaan.

Raija-Leena: Niin, tietysti toiset vammaiset panee eri tavalla liikettä niveliin, mutta kyllä mun täytyy päästä muuallekin ja kansalaisopisto on myös hyvä harrastus.

Eero: Kesäkoti on nasta. Siel on ruoka ja sauna ja luonto, just luonto.

Raija-Leena: Ja kaverit ja ei siel ole niin ku vanhat ja nuoret, vaan kaikki on vähä niin ku samaa.

Eero: Tietysti jotkut asiat pitää korjata, just niin ku Aitorantaki. Ei kuitenkaa liian hienoks. Mitä ituu siit on lähtee toisest kaupungist toisee kaupunkii viikonlopuks. Ehdottomasti luonto täytyy säilyttää.

Raija-Leena: Niin ja se hankintatyö pitäs hoitaa jotekin muute, ku sillai puoliks kerjäämällä, vaik rehellistäh se on jos mikä ja oonha mä itseki ollut vaalipaikoil pöntö vieres ja myynyt luteita (Liiton kevätmerkki) lomanäyttelyssä.

Eero: Kyllä me tuumitaan noin suurin piirtein ketä äänestetään johtokuntaan. Ei tietenkään vain nuoria, kyl te vanhemmat siel tarpeen olette (Kiitos) mutta nuoria pitää olla mukana. Mut tähä asiaan täytyy kasvaa, eikä vain arvostella.

Raija-Leena: No mitä sää aina arvostelet koko ajan, kun mä yritän jotain sanoo.

Eero: No sano sää sit joku hyvä loppukaneetti.

Raija-Leena: Pitää suunnata ulospäin, että saa uusia virikkeitä. Kun sitä kehittää itseään, niin samalla kehittää myös yhdistystä yhteiskunnan mukana. Kuule, olik se hienosti sanottu?

Taloudellinen toiminta

Yhdistyksen taloudenhoito on aina ollut pulmallinen. Tampereen kaupungin myöntämä vuosittainen toiminta-avustus on ollut pohjana omalle varainhankintatyölle. Tässä ovat Invalidiliitto ry, lukuisat muut yhteisöt, liikelaitokset ja yksityiset henkilöt antaneet arvokasta tukea. Tyhjästä alkuun lähteneen yhdistyksen toiminnallista kehitystä ilmaisevat osaltaan seuraavat taseet:

		Omaisuuustase	Tulostase
31.12.1954	Mk	5.222.669:00	Mk 2.262.632:00
31.12.1964	Mk	149.555:91	Mk 126.748:10
31.12.1974	Mk	216.854:72	Mk 207.450:28
31.12.1975	Mk	204.717:43	Mk 288.699:79

Vakituksia tuloja on nykyisin toiminta-avustuksen lisäksi Tampereen kaupungilta saadut vuokratulot kesäkodilta, jossa on ollut kaupungin eläkeläisiä ja kerhohuoneustosta, joka on ollut osittain vapaa-aikalautakunnan käytössä. Muita tuloja on jäsenmaksujen ja kesäkodilta saatujen tulojen lisäksi vuokratulot kahdesta kioskista. Hankintatulot koostuvat lähinnä Inva-arpojen myynnistä, myyjäisistä ja omista arpajaisista. Nytkin on parhaillaan käynnissä juhluvuoden arpajaiset, joiden myyntikampanjaa hoitaa toiminnanjohtaja Keijo Riihonen.

Voi veljet!

Tositetarkastajat Esko Koronen ja Mauno Sillman huomaavat työssään "totiset" taloudelliset näkymät.

Taloudellinen toiminta

Jäsenistö: Jäsenmaksut ja kerhojen myyjäiset
Aitorannan kesäkoti: Täysihoito, kanttiini-kahvio ja vuokrat
Kerhohuoneusto: Vuokrat
Liiketoiminta: Omat arpajaiset, Inva-arpajaiset, Näsikioski, Invalidien
Kukka -kioski, TSI-lehti ja erilaiset ”tempaukset”

Julkaisu-toiminta

TSI-lehti, ilmestyy neljästi vuodessa
päätoimittaja, toiminnanjohtaja Keijo Riihonen
Juhlajulkaisun toimituskunta:
Aili Lappalainen, Matti Kallio ja Mauno Sillman

KESKUSJÄRJESTÖT

Invalidiliitto r.y.
Suomen Invalidien Urheiluliitto r.y.

YHTEISTYÖSSÄ KANSSAMME

Tampereen Invalidien Työtuki r.y.
Tampereen Vammais- ja Terveystenhuollon Neuvottelukunta
Tampereen Työkeskussäätiö/Ammatillinen Kurssikeskus
Invalidiliiton 100 sisaryhdistystä

*Ladun hiihdin,
tien avasin...*

Yhdistyksen perustajajäsen ja liiton
perustajajäsen no 1 Einari Autero
hymyilee voittajana

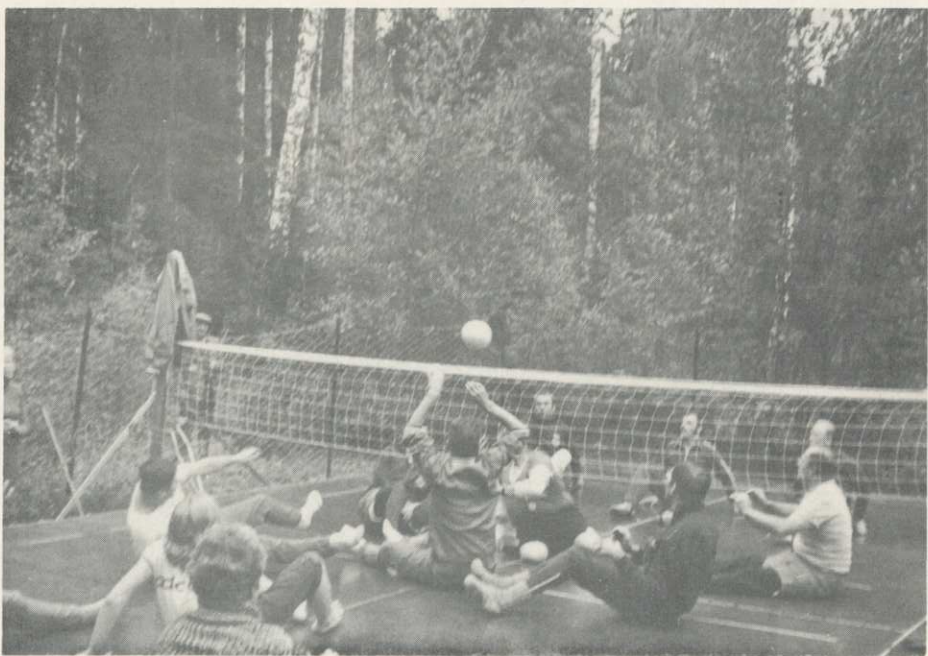
Suomen Mestarit v 1974
Takana vasemmalta Meeri Kallio,
Satu Tahlo-Jortikka, Kaisu Sarvi-
luoma, Helka Finska ja Anja Jortikka
Edessä: Riitta Salonen, Marketta
Varamäki ja Raija Lahti

Pohjoismaiden Mestarit huoltajineen

Kahvi maistuu Työläjärvellä. Uskollinen uurastaja Elsa Järvinen toinen oikealta, valkoisessa työtakissaan

Istumalentopallo-ottelu Aitorannassa Länsi-Saksa – Tampere

Aitoranta, jossa v 1968 hoitovuorokausia 4133 ja päivää kohti 44 henkilöä. Yhdistyksen myöntämiä lomia 302 vrk ja liiton myöntämiä 498 vrk.

Eläkeläisten kerhossa paistaa aurinko aina, ohjaaja Satu Tahlo-Jortikka pöydän päässä

Tässä ollaan menossa retkeilypäiville Jyväskylään

Ystäväpiirin puheenjohtaja Toini Ijäs ystävien keskellä

ja tässä tutustutaan Kööpenhaminaan

Keskustoimisto

Kumpulantie 1
00510 Helsinki 51
puh: 90-718 466

perustettu vuonna 1938

40.000 jäsentä

100 jäsenyhdistystä

100 jäsenyhdistystä

- 40.000 jäsentä
- neuvontaa ja opastusta
- avustuksia
- harrastustoimintaa
- valistustilaisuuksia
- retkiä ja virkistystoimintaa

Lääkinnällinen kuntoutus

- Käpylän Kuntouttamislaitos, 75 potilaspaikkaa
- Joensuun Kuntoinva
- Järvenpään Kuntoinva

Ammattikoulutus

- Järvenpään Invalidien Ammattioppilaitos
- Kolmirannan Invalidien Ammattioppilaitos
- Sulkavan Invalidien Ammattioppilaitos
- Westendin Invalidien ammattioppilaitos
- Sulkavan erityiskansakoulu yhteensä 600 oppilaspaikkaa
- rakenteilla: Järvenpään Invalidien Kauppaoppilaitos, 165 oppilaspaikkaa, valmistuu vuoden 1978 aikana

Suojatyötoiminta

- Herttoniemen Työkeskus
- Mäkelän Työkeskus
- Rovaniemen Työkeskus

Työkokeilu

- Jyväskylän työkliniikka
- Järvenpään työkliniikka

Palvelutalot

- Käpylän Invakoti, valm. v. 1970, 17 asuntoa
- Pohjois-Karjalan Palvelutalo, valm. v. 1973, 27 asuntoa
- Kuusankosken Palvelutalo, valm. v. 1977, 38 asuntoa
- Vantaan Palvelutalo, valm. v. 1977, 60 asuntoa
- Kuopion Invatalo ja päiväkeskus, valm. v. 1973, 54 asuntoa

rakenteilla:

- Tampereen Palvelutalo, valmistuu syksyllä 1977
- Oulun Palvelutalo, valmistuu syksyllä 1977
- Porin Palvelutalo, valmistuu syksyllä 1978

Vuokratalot

- Helsingin Invalidien Asunnot Oy, 13.400 m²
- Järvenpään Invalidien Asunnot Oy, 10.000 m²
- Juhana Herttuantie 17 (Helsinki), 2100 m²

Lomakylät ja -kodit

- Invalidien lomakylä, Rantasalmi
- yhdistyksillä 37 kesäkotia eri puolilla Suomea

Invalidiliiton Apuvälinekeskus INVA

- apuvälineitä
- kuulokojeita
- piirimyyjiä
- lahjaesineitä

Neuvontapalvelu

Liiton sosiaaliosasto keskustoimistossa neuvoo ja opastaa yksityisiä vammaisia invaliditeettiin liittyvissä asioissa.

Kurssit ja leirit

- sopeutumisolennuskursseja
- kuntoutuskursseja
- seminaareja
- neuvottelu- ja opintopäiviä

Urheilutoiminta

- kesä- ja talvikisat
- vaikeavammaisten kilpailutoimintaa
- kursseja
- neuvontaa perusjärjestöissä
- kansainvälistä toimintaa
- Urheilutoiminnan järjestämisestä huolehtii Suomen Invalidien Urheiluliitto

Kansainvälinen toiminta

- pohjoismainen invalidijärjestö NHF
- kansainvälinen invalidien liitto FIMITIC
- kansainvälinen kuntoutusjärjestö ISRD

Julkaisut

- yleisölehti Suomen Invalidi
- jäsenlehti Invalidityö
- erilaisia opaskirjasia, mm. yhdyskuntasuunnittelusta
- esitteitä

• • •

TAMPEREEN SEUDUN INVALIDIT R.Y:N JÄSENLEHTI

Ilmestyy neljästi vuodessa.

Toimittaja: Keijo Riihonen

Toimitus: Kuninkaankatu 36 B puhelin 28388

**REUMALIITON KUNTOUTTAMIS-
LAITOS**

Kangasala puh. 771 611
Ottaa vastaan kuluma- ja reuma-
potilaita
Lääkärintsuositus tarvitaan.

LÄNSI-LINJAT OY
TAMPERE
PUH.VAIHDE 931-37311

HIILI ja KOKSI OY

Tampereen Piirikonttori
Koulukatu 6 puh. 31533
33200 Tampere 20

TEHTAAN EDUSTAJA
OY K. HJORTH AB
TAMPERE PUH. 931-443133

Kaikkea auto- ja moottori-
pyörä alalta

om. Kari Saaristo
Hatanpäänvaltatie 6
Puh. 21625

**LOMAKOTI
KIRJONIEMI**

AITOLAHTI
Puh. 600 149
,, Tampereella 25070
Aukioloaika 15.5.-15.8.

**SUOMEN TYÖVÄEN
SÄÄSTÖPANKKI**

**”Minäkin syön
KANTA-
RELISSA”**

KALEVAN PUUSTOTIE 16 TAMPERE

prrrrrr

**Herätys
015**

Tampereen
Puhelinosuuskunta

**K-HALLI
ALLAN KULMALA**

Puh. 631 222
Keskisenkatu 8
33710 Tampere 71

YLOJÄRVENTIE 18 - PUH. 440 126

**LUOTETTAVAA
KOTIMAISTA
LAATUA**

**VALI-
KOIMISTAMME!**

Paras mennä
STOCKMANNILLE

**TULE
HERKUTTELE-
MAAN MEILLE**

**Uimahallin
Ravintola**

Pirkankatu 10-12
Tampere, puh. 29460

HOIDAMME

perunkirjoitukset, testamentit, avioehdot, kauppakirjat, lain-
huudot, asumus- ja avioerot ym.

LAKIASIAINTOIMISTO HAKALA
Tammelanpuistikatu 24 B puh. 26 477

**SKDL:n TAMPEREEN
TOIMISTO**

Aleksanterinkatu 20 B 2 krs.
33100 Tampere 10

Puhelin: 36 450 ja
25 578

**Tekoja
työkansan
puolesta
SKDL**

INVA

apu vammaisten
liikuntapulmiin

ORTOPEDIA
Everest & Jennings
(Länsi-Saksa)

PYÖRÄTUOLEJA

INVALIDIKEPPEJÄ

KYYNÄR- JA KAINALOSAUVOJA
KÄVELYTELINEITÄ
INVALIDIVAUNUJA JA -MOPEDEJA

Valikoimastamme löydätte hinnaltaan ja
malliltaan sopivan, yksilöllisiä vaatimuksianne
vastaavan mallin.

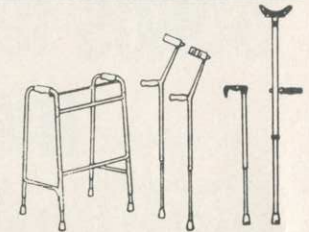
Pyytäkää esittelylehtisemme ja tarjouksemme tarkoitukseenne sopivasta mallista.

APUVÄLINEKESKUS

INVA

00260 Helsinki 26
Mannerheimintie 44
Puh. 44 05 66/vaihde

**Turvan koti- ja huvilavakuutuksella saa mahdollisimman täydelli-
sen vakuutussuojan omakotitalon, kesähuvilan tai irtaimiston eri-
laisten vahinkojen varalta.**

Koti- ja huvilavakuutus on sidottu indeksiin.

— Pyydä esite!

TYÖVÄEN KESKINAINEN VAKUUTUSYHTIÖ

Turva

PÄÄKONTTORI TAMPEREELLA

Ota käyttöösi monipuolinen Sokos-luottokortti meiltä.

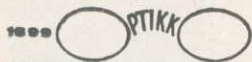
Sokos-luottokortilla saat kuukauden korottoman maksuajan. Ja sillä voit tehdä ostoksia yli sadassa Sokoksessa sekä Shell-huoltamoilla.

SOKOS
TAMPERE

KUULOKOJEET KUNTOON

Onko kojeenne teho laskenut, tai kuluvatko paristot nopeasti? Tällöin on huolto ja puhdistus paikallaan. Korvakappaleen on myös oltava kunnollinen. Tervetuloa tarkistuttamaan.

KANGASNIEMI

Hallitusk. 20

SUORITAMME
TILAUSAJOA

LINJA-AUTOLIIKE
FRANS KOVANEN

PUH. 630 555
MESSUKYLÄ

KELLOT JA KORUT EDULLISESTI

Kellohuoltoa ja -kauppaa
vuodesta 1876

Jäsenalennus.

KELLOSEPÄNLIIKE
Ekendahl

om. MATTI HAKALA
Laukontori 4. Puh. 22 171
Tampere 20

OPTIKKO
LASSE HEINIÖ

TAMPERE Hämeenkatu 12 Puh. 27 515

(Tampereen Aluesäästöpankin talo)

SILMÄLASEJA

Koneita
suuri määrä. Ja mer-
keissä löytyy, esim.
SINGER, HUSQVAR-
NA, PFAFF, BER-
NINA ym. ym. ym.

SOPIT TARJOAA

- TAKUUAUTOMAATTIKONEITA 595,-
- TAKUU SIK/SAK 495,-

UUSI EVA-TÄYSAUTOMAATTI 995,-

JOKAISALLE SOPIVAT MAKSUEHDOT!

EVA-SOPIT

TAVARATALO
ANTTILA
PUH. 32211/42

HALLITUSKATU 17
PUH. 34 401

KONEILLA
VARMA BERNER-
TAKUU

Kuorma-autot,
perävaunut,
nosturit
ne myy Teille edullisesti

AUTO-JÄRVENSIVU Oy

Puh. 933-2540, 2323, ja 2575
39700 Parkano

Käytettyjen kuorma-autojen suurin maahantuojaja

PALVELEMME TEITÄ KAIKISSA
MATKA-ASIOISSANNE – SOITELKAA
puh. 931–35318
TAI POIKETKAA TOIMISTOSSAMME

Kauttamme voitte varata:

- kaikkien suomalaisten matkanjärjestäjien seuramatkat
- ryhmämatkat tilausryhmille
- liike- ja messumatkat
- lento-, laiva-, juna-, bussiliput
- hotellivaraukset, matkavakuutukset
- ”Hyväntuulenmatkat”

LUOTETTAVA – YKSITYINEN – TAMPERELAINEN

TOIMINTAAMME OVAT TUKENEET:

FINN-PELLAM OY
Vatiala puh. 646 411
33750 Tampere 75

SALOSEN LASINHIOMO OY
Hankkionkatu 10
Puh. 633 900
Tampere

**AUTOMATIikka-
ASENTAJAT OY**
Näsilinnankatu 22 A
Puh. 31832, 34831
Tampere

**HALLITUSKADUN
KIRJA OY**
Hallituskatu 15 Tampere
Puh. 27 386

Liikenneoitsijä
VEIKKO VIITANEN
Puh. 630 292
Tampere

SÄHKÖTASO OY
Tampere

**TAMPEREEN
KESKUS-OPTIIKKA OY**
Kuninkaankatu 22
Tampere
Puh. 23 333

Yksilöllistä silmälasipalvelua
optikko Kalevi Leppänen Ky
Näsilinnankatu 27 Tampere
Puh. 37 535

TAMPEREEN PIKAKOPIO OY
Hatanpäänvaltatie 28
Puh. 931–24 784

**TAMPEREEN TYÖVÄEN
YHDISTYS r.y.**
Hallituskatu 19
33200 Tampere 20

OSUUSPANKKI YHTEISTUKI
Koskikatu 7
Puh. 33 519, 35 712

PUKU-AITTA L. JÄRVELÄINEN OY
Kauppakatu 13 Puh. 24826
Näsilinnankatu 23 Puh. 24840

LAUKON ASUSTE OY
Aleksis Kiven katu 13 Puh. 27263
Nokian mlä Harkitie 12 Puh. 411235

**NAPRAPATH
MATTI PELTONEN**
Hämeenkatu 5 A
33100 Tampere 10
Puh. 931–38812

SUOMEN BP OY
Hatanpäänvaltatie 2 A
Puh. 33600

Simo Korpisaari Ky.

Rautatienkatu 15 • puh. 36001

TONINVERÄJÄN LOMAKOTI
Tampere, Kämenniemi
Lomakoti kesäaikana puh. 83102
Toiminnanjohtaja puh. 633284

Kumi-Tarvike Oy.
Tampere, Sorinkatu 3
Puh. vaihde 34 266

VARATTU

Tule tutustumaan uuteen Volvo 343:een ja koe ajonautinto.

Kun koeajat Volvo 343:n toteat
itsekin, että se on helppo
hallita, turvallinen, luotet-
tava ja mukava. Soita
jo tänään ja sovi
koeajosta.

343 L Autom. 39.900 aut.vero n. 14.700

343 DL Autom. 42.500 aut.vero n. 15.800

VOLVO
SANDBERG

Lakalaiva Asentajankatu 3 puh. vaihde 651 400

TOIMINTAAMME OVAT TUKENEET:

TMI RYIJYMYNTI
Hämeenpuisto 35
Puh. 35 687 Tampere

K-VALINTA DOMUS
Pellervonkatu 9
Puh. 53 554 Tampere

MAKUTUOTE
Leipomo – Konditorio
Ylöjärventie 46
33420 Tampere 42

Konepaja LAHTI & LEHTINEN
Paasikiventie 5
Puh. 25 117

K-VALINTA MARJOKIVI
Irlankatu 7
Puh. 632 285

K-HALLI YLINEN
Männistökuja 2
Puh. 461 377

TAMPEREEN SYSTEMA
Rongankatu 4
Puh. 25 177

**WARIKSEN SÄHKÖ- JA
KONELIIKE OY**
Sammonkatu 15
Puh. 50520
33540 Tampere 54

K-VALINTA KA - SI
Veisunkatu 20
Puh. 650 290

VERHOOMO ERNEST
om. E Braunschweiler
Lehmuskorventie 7
Puh. 441 656

Suoritamme tilausajoa
LIIKENNÖITSIJÄ
ANTTI SUOJÄRVI
Puh. 681 011 Pirkkala

**AITOLAHDEN
TALOUSKAUPPA**
Aitolahti puh. 600 057
33680 Tampere 68

Linja-autokuljetuksia
E. MYLLYMÄKI OY
puh. 651 707 Tampere

HELLAS-PIANO OY
Ojakatu 3
Puh. 26231, 22219
33100 Tampere 10

Kaikkia akvaariotarvikkeita
RAIJA ELO
Metsämiehentie 9
Puh. 431 326
Tampere – Ikuri

TIERAKENNUS OY TIERA
Puh. 630 411
Messukylä

Posliinimaalauskoulu- ja
polttimo
HELY LIINAMAA
Lähteenkatu 5 H
Puh. 53357 Tampere
Huom! Käynti pihasta
Aaltosenkadun puolelta

Hyvän palvelun kirjakauppa
KIRJA-KÄRKKÄINEN OY
Aleksanterinkatu 10,
Hämeenkatu 5
Puh. 931-33660

TULE mukaan järjestöihimme! sosialidemokraatit

Pohjois-Hämeen
Sosialidemokraattinen
Piiri r.y.
Hallituskatu 19
Tampere
Puh. 24128

Tampereen
Sosialidemokraattinen
Kunnallisjärjestö r.y.
Hallituskatu 19
Tampere
Puh. 27493

VALMISTAMME JA TOIMITAMME SEURAAVIA ORTOPEDISEN ALAN TUOTTEITA

- käsi- ja jalkaproteeseja
- tukilaitteita ja lastoja
- tukiliivejä
- ortopedisia jalkineita
- tukipohjallisia
- keppejä ja sauvoja
- pyörätuoleja
- invalidimopedejä
- liikkumista helpottavia apuvälineitä
- erilaisia kuntoutusvälineitä

 **SUOMEN PUNAISEN
RISTIN
PROTEESIPAJA**

Helsingissä — Kuopiossa — Tampereella —
Turussa — Seinäjoella

HYVÄN PALVELUN HUOLTOASEMIA

**TEBOIL-HUOLTO
E. HYNYNEN**
Ylöjärvi
Puh. 480 180

**AITOLAHDEN TB-HUOLTO
R. SURAKKA**
Aitolahti
Puh. 600 078

**TB-HUOLTAMO ja BAARI
H. PENTTILÄ**
36270 Huutijärvi
Puh. 770 147

**BP-YLÖJÄRVI
M-L. EKLUND**
33420 Tampere 42
Puh. 440 297

**SHELL – TERÄLAHDEN
AUTOHUOLTO**
34260 Terälahti
Puh. 84030

**UNION
JÄÄHALLIN AUTOHUOLTO**
Kissanmaankatu 21
Puh. 53952

**KESOIL-MESSUKYLÄ
A. VIRTANEN**
Hankkionkatu 2
Puh. 631 106

**ESSO-HUOLTO
V. TALASNIEMI**
Iidesranta 5
Puh. 56154

APTEEKKEJA

APTEEKKI ASEMA
Hämeenkatu 14
Puh. 32055

KALEVAN APTEEKKI
Kalevanpuistotie 13
Puh. 51022, 20921

KISSANMAAN APTEEKKI
Hippoksenkatu 21
Puh. 52727

PISPALAN APTEEKKI
Pispalanvaltatie 45
Puh. 26962

TESOMAN APTEEKKI
Virontörmäkatu 9
Puh. 431246

TAMMELAN APTEEKKI
Tammelanpuistokatu 34
Puh. 38211

VIINIKAN APTEEKKI
Jokipohjantie 16
Puh. 29696

KESKUS-APTEEKKI
Hämeenkatu 28
Puh. 24191, 20291

TOIMINTAAMME OVAT TUKENEET:

PIRKANMAAN AUTO
Satakunnankatu 7
Puh. 22795, 22274

 PIRKAN
Sähkö-Konekeskus
Laukontori 8. T:re P. 36655

Daltonen Kauppa-aukiolla

Huonekaluliike
Näsilinnank. 29
33023

Kalustehalli
Näsilinnank. 30
25133

KONEPUOMI OY

TAMPERE HÄMEENPUISTO 17-19 ☎ 35225

LEMPÄÄLÄN KUNTA
SOS. LAUTAKUNTA

KUHMALAHDEN KUNTA
SOS. LAUTAKUNTA

VAMMALAN KAUPUNKI
SOS. LAUTAKUNTA

VESILAHDEN KUNTA

PIRKKALAN KUNTA

OY STAR AB

INSINÖÖRITOIMISTOJA TAMPEREELLA

INSINÖÖRITOIMISTO
PAN HYDRAULIC KY
Puh. 34093, 34009
Kyllikinkatu 11 A

INSINÖÖRITOIMISTO
STEAMSERVICE OY
Puh. 32244
Tuomiokirkonkatu 34 A

INSINÖÖRITOIMISTO
MATTI KOLI KY
Puh. 30574
Rautatienkatu 26 A 12

INSINÖÖRITOIMISTO
TAPIO KUURI KY
Puh. 59597
Kissanmaankatu 5

GEOTEKNILLINEN
INSINÖÖRITOIMISTO
HELOVUO
Puh. 24692
Hallituskatu 13 A 10

INSINÖÖRITOIMISTO
ERKKI JUVA OY
Puh. 32815
Kauppakatu 13 B 76

INSINÖÖRITOIMISTO
LVI – MIEHET OY
Puh. 25438
Rautatienkatu 16

INSINÖÖRITOIMISTO
TE – EM OY
Puh. 35155
Näsilinnankatu 33 B

HELSINGIN OSAKEPANKKI

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

SUOMEN YHDYSPANKKI OY

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

SIIRTOLAVAKUORMA-AUTOJA

H. HELANDER

PUH. 630 420
VIIALANTIE 5

JÄTESÄILIÖIDEN, SIIRTOLAVOJEN,
WC- ym. tyhjennyksiä,
LUMENAJOA SEKÄ MUITA
KULJETUKSIA

SUOMEN ARKKITEHTILIITON (SAFA) JÄSENIÄ JA
HEIDÄN TOIMISTOJAAN

ARKKITEHTITOIMISTO
VAHTERA & HEINO
Tapionkatu 11, puh. 35402

ARKKITEHTITOIMISTO
KNUUTI ja SCHRECK & KNI
Petsamonkatu 14
Puh. 50510

ARKKITEHTITOIMISTO
PEKKA ILVESKOSKI
Näsilinnankatu 9 A
Puh. 33163

ARKKITEHTITOIMISTO
OLAVI SUVITIE ja
TAITO UUSITALO
Sammonkatu 8-10 F
Puh. 59915

ARKKITEHTITOIMISTO
SAARI – TANHUA –
URSIUS
Otavalankatu 3 A 8
Puh. 31022

**SUOMALAISIA
KULKU-
VÄLINEITÄ
INVA-
LIDEILLE**

PYÖRÄTUOLEJA

Kiinteitä ja kokoonpantavia malleja.

INVALIDIMOPEDEJA

2,4 hv Saxonette Automatic -moottorilla.

Käsinhallintalaitteita henkilö-autoihin.

T:MI ERKKOLA

61330 Koskenkorva
Puh. 964-59 149

Kirjapaino R.K. Virtanen, Tampere 1977